

Wetten en bezwaren tussen

Al jaren lijdt ondernemend Nederland onder een verstikkende bureaucratie. Er zijn nogal wat nachtmerries, die zelfs een geharde ondernemer in de glastuinbouw 's nachts naar de kast met drank kunnen drijven. Misschien gloort er licht aan de horizon. De overheid erkent het probleem. Minder regels en een lagere administratieve lastendruk moeten de bedrijven lucht geven, zodat zij beter kunnen ondernemen en concurreren. Samen met anderen deed WUR onderzoek en kwam tot aanbevelingen.

PPO'er René van Paassen: "Op regelgeving uit de markt staat vaak een beloning; het mogen leveren. De bureaucratie geeft echter geen vergoeding."

TEKST EN BEELD: JOS BEZEMER Van Willem Elsschot is de bekende dichtregel: 'Tussen droom en daad staan wetten en praktische bezwaren'. Het zou op de situatie in de glastuinbouw kunnen slaan. Want ondernemers die verder willen met hun bedrijf,

komen soms, regelmatig of bijna altijd regelrechte hindernissen tegen. Met de praktische bezwaren valt het wel mee, een ondernemer weet daar een mouw aan te passen. Maar wetten en regels zijn een ander verhaal; zij zijn niet zomaar veranderd.

Er zijn legio voorbeelden van misstanden. Burgers op het platteland tekenen te pas en te onpas bezwaar aan tegen plannen. Een bestemmingsplan staat de bouw van een kas toe, maar een noodzakelijk kantoor bij die kas, dat gaat opeens niet. Een reconstructieplan leidt ertoe dat een qua bestemming door de gemeente goedgekeurd bouwplan alsnog sneuvelt.

Philips of Shell

Op veel terreinen ligt het lastig. Zo is de tuinbouw een grote werkgever in Nederland, maar van een passende 'beloning' is geen sprake. Want als een medewerker door een oorzaak buiten het bedrijf arbeidsongeschikt wordt, heeft zijn werkgever de plicht passend vervangend werk buiten zijn bedrijf te regelen. Dat doe je makkelijker als je Philips heet of Shell. De glastuinder moet de taak waarschijnlijk uitbesteden, het vraagt specialistische, dure kennis.

Een schoner milieu moet ook, en de tuinbouw wéét wat de maatschappij wil, dus weinigen zijn er op tegen. Maar waarom komen selectieve middelen zo sporadisch beschikbaar? Terwijl deze nota bene een schoon product beter binnen bereik brengen? En waarom kan in een ander land wel, wat in Nederland niet mag?

Tegenspraak in de papierwinkel

De ondernemer wordt soms dol van de regels en zeker van de tégenspraak tussen de regels. Zij komen van de markt en van de overheid. Deze laatste is de grootste veroorzaker, omdat haar verschillende ministeries uiteenlopende belangen vertegenwoordigen en bewaken. Planologie zit bij VROM, arbeid en Arbo bij Sociale

droom en daad

Belemmerende regels

De tien grootste belemmeringen die ondernemers tegenkomen (resultaten enquête: wet- en regelgeving).

	Glas-groenten	Snij-bloemen	Pot-planten	Veredeling	Gemiddeld
Lokaal bestemmingsplan	35	22	28	34	27
Andere milieu-eisen (dan WVO)	10	11	17	11	12
Bouwvoorschriften en -eisen	22	10	28	13	16
Gewasbeschermingsbeleid	22	46	25	33	38
Besluit Glastuinbouw	32	34	22	10	19
Productkwaliteit, veiligheid	8	4	2	16	7
Fiscale regelgeving	7	8	4	1	7
Inzet tijdelijke arbeid	16	14	8	10	15
Ontslagregeling	23	26	18	17	18
Arbo-regels	25	26	17	13	19

In het gemiddelde staat het gewasbeschermingsbeleid bovenaan, gevolgd door lokale bestemmingsplannen. Het Besluit Glastuinbouw en Arbo-regels delen de derde plaats (bron: WUR).

Zaken, het Groen Label bij Economische Zaken, al of niet bewust gepleegde overtredingen gaan naar Justitie (een ontbrekend stempeltje op een werkvergunning kan reden voor vervolging zijn), en veel zaken vallen onder LNV.

Ondernemers merken ook dat gemeenten en provincies twee verschillende lichamen zijn. Vooral bij planologische knelpunten verschuilt de één zich vaak achter de ander, zodat een kwestie niet wordt opgelost, maar wel blijft knéllen. Bijvoorbeeld bij ondernemers op alleen gelegen bedrijven: zij mogen hun bedrijf niet vernieuwen, want de gemeente wil op termijn van het glas af. Het bedrijf wordt daardoor wel onverkoopbaar.

De concrete veroorzakers

Het getuigt van zelfkennis dat de overheid nu poogt om paal en perk te stellen aan de uitdijende bureaucratie. Die zou zelfs moeten krimpen. Daarom droeg landbouwminister Veerman op zijn beleidsterrein een aantal organisaties op om tuinbouwbreed de stand van zaken te inventariseren. De WUR-instanties PPO, LEI en Alterra deden het onderzoek, samen met Plantum NL en LTO Nederland. LNV, het Productschap Tuinbouw en het Hoofdproductschap Akkerbouw bekostigden het onderzoek.

De aftrap vond plaats via het internet. Daar werd de vraag opgeworpen of wetten en regels de bedrijfsontwikkeling belemmeren. De glastuinbouw reageerde krachtig, vertelt bedrijfskundig onder-

zoeker René van Paassen van PPO Naaldwijk. "Van de ruim 800 ontvangen reacties kwamen er 450 uit deze sector. De ontwikkelingsplannen hebben er grofweg drie doeleinden: continuïteit, schaalvergroting en innovatie/specialisatie. De glasgroenteteelt is vooral bezig met schaalvergroting, de snijbloemensector met samenwerking en potplantentelers kijken met name naar specialisatie en intensivering."

Lokale bestemmingsplannen

Overall zijn dezelfde problemen. Tegenstrijdige regels scoren hoog, net als de bureaucratie. Veranderende regels blijken ook lastig. Zelfs het uitblijven van regels is soms een hindernis, want onduidelijkheid wordt dan niet opgelost. "Concrete veroorzakers zijn lokale bestemmingsplannen, bouwvoorschriften, de gebruiksnormen in het Besluit Glastuinbouw en de regels rond gewasbescherming. Arbo-regels, ontslagregels, milieu- en bouw-eisen en tijdelijke arbeid doen ook een duit in het zakje."

Wel of geen beloning

Regels uit de markt worden overigens als minder lastig beleefd dan de scheppingen van de overheid. "Begrijpelijk", zegt René van Paassen. "Een certificering in de afzet geeft de ondernemer een 'license to deliver'. Dat is een beloning, hij kan door met zijn werk en zijn bedrijf. De bureaucratie daarentegen vraagt veel, maar geeft geen beloning."

Gesprekken met tuinbouwadviseurs en

workshops met ondernemers vormden het vervolg op het onderzoek via internet. Het onderzoek doet een aantal aanbevelingen. Ze variëren van de integratie van regels (minder tegenspraak), de integratie van systemen voor registratie en certificering (minder rompslomp) en de wederzijdse erkenning van gewasbeschermingsmiddelen tussen buurlanden (minder valse concurrentie), tot aan het verlagen van sociale lasten voor tijdelijk personeel, nieuwe manieren om het middelengebruik te meten, het updaten van bestemmingsplannen naar hedendaagse normen en één loket voor de voorlichting van ondernemers.

Houdt het kabinet vol?

Het rapport met aanbevelingen is inmiddels overhandigd aan minister Veerman, die het naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Met de nodige voorzichtigheid; ook hij heeft te maken met wetten en bezwaren die tussen droom en daad komen te staan. Uit zijn toelichting aan de Kamer blijkt bijvoorbeeld dat sommige van de gesuggereerde oplossingen kunnen botsen met de regels vanuit Brussel. Daar kan een Nederlandse landbouwminister in zijn eentje weinig aan veranderen. René van Paassen: "De vraag is nu of het kabinet het volhoudt. We merken duidelijk dat LNV werkt aan het vereenvoudigen van regels, wetten en procedures. Hoe dat in de praktijk uitpakt, moet de komende tijd duidelijk worden."

Slijters zullen het ongetwijfeld betreuren, maar voor degenen die 't boven het hoofd dreigt te groeien, heeft PPO het advies om de vakkundige steun van de standsorganisatie in te roepen. "Kwesties kunnen zo ingewikkeld zijn, dat de kennis van experts voorlopig nog noodzakelijk zal zijn."

SAMENVATTING

Wetten, regels en procedures weten het ondernemerschap en de bedrijfsontwikkeling soms danig lam te leggen. De overheid zet nu het mes in de bureaucratie. Maar wat in Nederland zou kunnen, maakt Brussel soms weer onmogelijk. De glastuinbouw moet erop hopen dat de overheid hardnekkig doorgaat met het wieden van het eigen onkruid. Dan kan ondernemen weer wat makkelijker worden.